

The Effect of Exchange Rate and Money Supply on Consumer Price Index of Laos

Chanthanome Duangdara*, Bounthavy Siphanthong², Chansamone SENGDALA³,
Southavone SIOUDOMPHAN⁴

Department of Economics Faculty of Economics and Tourism Souphanouvong University, Lao PDR

*Correspondence: Chanthanome Duangdara, Lao women's Union of Nan District, Tel: 020 54948833, E-mail: chanthanomeduangdara@gmail.com

Abstract

This research aims to 1) the effect of the exchange rate and the money supply on the consumer price index of the Laos in the long run and 2) the effect of the exchange rate and the money supply on the consumer price index of the Laos in the short run. The data used are the information on the kip/US dollar exchange rate, the money supply, and the consumer price index, which are all quantitative data obtained from the quarterly statistics of the Bank of the Laos, by analyzing the data to obtain the parameters of the linear regression equation with the long-term relationship model (Co-integration) using the Johansen and Juselius method and analyzing the short-term equilibrium relationship (ECM) of the impact of the exchange rate and the money supply on the consumer price index of the Laos through the E-view 10 program.

The results of the research found: 1) the impact of the exchange rate and the money supply on the consumer price index of the Laos in the long run found that, the exchange rate fluctuations and the changes in the money supply can explain the consumer price index determined in the long run by 93.40%. Also, the exchange rate (Exc) of kip/US dollar has the most positive impact by 143.46%. 2) The impact of the exchange rate and the money supply on the consumer price index of the Laos in the short run found that, the exchange rate fluctuations and the changes in the money supply can explain only 58.25% of the consumer price index determined in the short run. It is also found that the changes in the money supply (M2) have the most positive impact on the consumer price index of the Laos by 95.44%.

Keywords: Effect, Exchange rate, Money supply, Consumer price index

Article Info:

Submitted: January 28, 2025

Revised: February 14, 2025

Accepted: February 21, 2025

1. ພາກສະເໜີ

ເສດຖະກິດຂອງແຕ່ລະປະເທດມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ນະໂຍບາຍບາງນະໂຍບາຍກໍ່ໃຊ້ໄດ້ຜົນກັບບາງປະເທດ, ສປປ ລາວ ກໍ່ ເປັນປະເທດໜຶ່ງທີ່ມີເປົ້າໝາຍໃນການສ້າງເສດຖະກິດເຊັ່ນ: ການ ຮັກສາສະຖຽນລະພາບທາງເສດຖະກິດ ມີຄວາມສາຄັນຢ່າງຍິ່ງໃນການ ທີ່ຈະເຮັດໃຫ້ປະເທດພັດທະນາເສດຖະກິດດີ ມີສະຖຽນລະພາບ ເສດຖະກິດຂະຫຍາຍຕົວເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາເງິນເຟີ້ຕາມມາ ກໍ່ຄືພາວະ ທີ່ລະດັບລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ການເພີ່ມຂຶ້ນ ຂອງລາຄາສິນຄ້າກໍ່ຈະສົ່ງຜົນຕໍ່ຕັດຊະນິລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ຖ້າອັດຕາເງິນ ເຟີ້ເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ຈະສົ່ງຜົນຕໍ່ລະບົບເສດຖະກິດ ແຕ່ຖ້າອັດຕາ ເງິນເຟີ້ເພີ່ມຂຶ້ນສູງ ແລະ ຜົນຜ່ວນໄວ ກໍ່ຈະສ້າງຄວາມບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ກໍ່ໃຫ້ເກີດບັນຫາເສດຖະກິດຕາມມາ. ການຮັກສາສະຖຽນລະພາບຂອງ ລະດັບລາຄາໃຫ້ເປັນໄປໃນທິດທາງທີ່ເໝາະສົມ ການຄວບຄຸມ ປະລິມານເງິນໃຫ້ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ ເໝາະສົມ ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບ ຜະລິດຕະພັນມວນລວມໃນປະເທດ ຈະຊ່ວຍສົ່ງເສີມສະຖຽນລະພາບ

ຂອງເສດຖະກິດປະເທດ ຄືປະລິມານເງິນທີ່ໝູນວຽນໃນລະບົບ ເສດຖະກິດທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນ ເຊິ່ງເປັນຕົວປ່ຽນທີ່ສໍາຄັນທາງ ເສດຖະກິດ ຄື ການຈະເລີນເຕີບໂຕທາງເສດຖະກິດ ແລະ ພາວະເງິນ ເຟີ້. ອັດຕາເງິນເຟີ້ຄໍານວນມາຈາກຕັດຊະນິລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ໂດຍ ທະນາຄານກາງຈະເປັນຜູ້ກໍານົດນະໂຍບາຍເງິນຕາ ເຊິ່ງຈະມີການຕັ້ງເປົ້າ ໝາຍເງິນເຟີ້ ເປັນເປົ້າໝາຍສູງສຸດ ເພື່ອສ້າງສະຖຽນລະພາບທາງ ເສດຖະກິດ ຈະເຫັນໄດ້ວ່າອັດຕາເງິນເຟີ້ມີຄວາມສາຄັນຕໍ່ລະບົບ ເສດຖະກິດ ແລະ ເປັນຕົວປ່ຽນສໍາຄັນໃນການດໍາເນີນນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ເພື່ອມາພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງປະເທດໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ (Niyomchit, 2018).

ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ຖື ໄດ້ວ່າເປັນຕົວຊີ້ວັດຂອງປັດໄຈທາງເສດຖະກິດທີ່ມີບົດບາດສໍາຄັນຫຼາຍ ຕໍ່ເສດຖະກິດພາຍໃນປະເທດເວົ້າລວມ ເວົ້າສະເພາະກໍ່ແມ່ນໃຊ້ເປັນຕົວ ຊີ້ວັດຕັດຊະນິລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ, ແລະ ນອກຈາກນີ້ອັດຕາແລກປ່ຽນຖື ວ່າເປັນອີກຊ່ອງທາງໜຶ່ງ ທີ່ເອື້ອອານວຍໃຫ້ແກ່ກະແສເງິນຕາ ຕ່າງປະເທດ ໄຫຼເຂົ້າມາສູ່ລະບົບເສດຖະກິດພາຍໃນປະເທດ ໃນຮູບ

ແບບຂອງການລົງທຶນເພື່ອເກງກຳໄລໃນຮູບແບບຂອງຜົນຕອບແທນນຳອີກ (Siphanthong et al., 2022). ການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນອາດຈະເຮັດໃຫ້ນັກລົງທຶນ ເກີດຄວາມບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ສິ່ງຜິດຕໍ່ສະຖານະການຂອງຕະຫຼາດ ສະນັ້ນ, ນັກລົງທຶນສາມາດປັບກົນລະຍຸດຂອງຕົນໄດ້ຕາມຜົນກະທົບທີ່ຄາດວ່າຈະເກີດຂຶ້ນຈາກການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນຕໍ່ຜົນການດຳເນີນງານຂອງບໍລິສັດໃນຕະຫຼາດທຶນ. ນອກຈາກນີ້ ການເຄື່ອນໄຫວຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນຍັງສິ່ງຜິດຕໍ່ການລົງທຶນຈາກຕ່າງປະເທດອີກດ້ວຍ (Wong, 2022).

ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເປັນໜຶ່ງໃນຕົວຊີ້ວັດທີ່ສຳຄັນທາງເສດຖະກິດຂອງປະເທດ ເນື່ອງຈາກຈະຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການວັດແທກຄ່າຄອງຊົບຂອງປະຊາຊົນ ລວມເຖິງພາວະເງິນເຟີ້ຂອງປະເທດ ເຊິ່ງເປັນຂໍ້ມູນຊີ້ວັດສຳຄັນທີ່ຖືກນຳໄປວິເຄາະການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ, ຄວາມກ້າວໜ້າຂອງປະເທດ ແລະ ຜົນຈາກການໃຊ້ນະໂຍບາຍທາງການເງິນ ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກມັກຈະມີການປ່ຽນແປງເຊິ່ງໄດ້ຮັບຜົນມາຈາກອົງປະກອບທີ່ມີຄວາມຜັນຜວນຕາມລະດູການ ແລະ ຫາກເກີດເຫດການຜິດປົກກະຕິກໍ່ຈະຍິ່ງເຮັດໃຫ້ດັດຊະນີມີຄວາມຜັນຜວນທີ່ຮຸນແຮງຂຶ້ນສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດປະຈຳວັນຂອງປະຊາຊົນ, ການປະກອບກິດຈະກຳຂອງພາກເສດຖະກິດ, ການລົງທຶນຕ່າງໆ ເນື່ອງຈາກອົງປະກອບໃນດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກສ່ວນໜຶ່ງກໍ່ເປັນວັດຖຸຕົບທີ່ພາກເສດຖະກິດໂດຍສະເພາະພາກການຜະລິດ ຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ໃນການຜະລິດ ແລະ ຈັດຈຳໜ່າຍສິນຄ້າ ຈຶ່ງອາດກ່າວໄດ້ວ່າການປ່ຽນແປງໃນດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກນັ້ນ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ເສດຖະກິດຂອງປະເທດເປັນວົງກວ້າງເມື່ອດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມສູງຂຶ້ນ ເຊິ່ງບົ່ງບອກເຖິງສະພາວະເງິນເຟີ້ ທະນາຄານກາງຈະຕ້ອງປັບປະລິມານເງິນເພີ່ມຂຶ້ນເພື່ອຍັບຍັ້ງຄວາມຮຸນແຮງຂອງສະພາວະເງິນເຟີ້ ສິ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ບໍລິສັດມີຕົ້ນທຶນການລົງທຶນສູງຂຶ້ນ ເຮັດໃຫ້ການຜະລິດສິນຄ້າອອກສູ່ຕະຫຼາດໄດ້ໜ້ອຍລົງ ສິ່ງຜົນຕໍ່ດ້ານການລົງທຶນຈາກນັກລົງທຶນລາຍຍ່ອຍ ແລະ ລາຍໃຫຍ່ (Subhani & Osman, 2011).

ດັ່ງນັ້ນ, ພາວະການປ່ຽນແປງທີ່ເກີດຈາກຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນໃນລະບົບເສດຖະກິດຂ້າງເທິງ ໄດ້ສະທ້ອນເຖິງການປ່ຽນແປງດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ຈຶ່ງເປັນສາເຫດສຳຄັນທີ່ເຮັດໃຫ້ເກີດມີການຄົ້ນຄວ້າວ່າ: ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງສປປ ລາວ, ດັ່ງນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການເຮັດໃຫ້ການດຳເນີນການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈຄັ້ງນີ້ ເປັນໄປຕາມເປົ້າໝາຍ ແລະ ສະດວກຕໍ່ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈໂດຍຜູ້ສຶກສາມີຈຸດປະສົງຂອງການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈຄືເພື່ອວິເຄາະ: 1) ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວໃນໄລຍະຍາວ ແລະ 2) ຜົນກະທົບຂອງ

ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວໃນໄລຍະສັ້ນ.

2. ອຸປະກອນ ແລະ ວິທີການ

2.1 ວິທີການສຶກສາ ແລະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້, ເພື່ອໃຫ້ເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນລະອຽດກ່ຽວກັບຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ນັ້ນ, ຄະນະຜູ້ວິໄຈ ໄດ້ນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນອະນຸກົມເວລາ (Time series Data) ເປັນຂໍ້ມູນລາຍໄຕມາດ ແຕ່ໄຕມາດທີ 1 ປີ 2015-ໄຕມາດທີ 4 ປີ 2023 ລວມໄລຍະເວລາ 36 ໄຕມາດ ແລະ ໃນການສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນຈະໃຊ້ຂໍ້ມູນດ້ານປະລິມານ ເປັນສ່ວນໃຫຍ່ໂດຍໄດ້ນຳເອົາຂໍ້ມູນຈາກສະຖິຕິປະຈຳໄຕມາດຂອງທະນາຄານແຫ່ງສປປ ລາວ ເຊິ່ງການສຶກສາຈະເລີ່ມຈາກການສ້າງແບບຈຳລອງຂອງ ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໂດຍຈະນຳເອົາຕົວປ່ຽນຢູ່ໃນແບບຈຳລອງມາທົດສອບ Stationary ຂອງຕົວປ່ຽນ ຖ້າຕົວປ່ຽນເປັນ Non-Stationary ຈະທົດສອບຕໍ່ໄປວ່າຂໍ້ມູນທີ່ຈະນຳມາໃຊ້ໃນສົມຜົນນັ້ນມີຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວ (Co-integration) ຫຼື ບໍ່ ດ້ວຍວິທີຂອງ Johansen and Juselius ແລະ ໃຊ້ວິເຄາະຄວາມສຳພັນໃນຈຸດສົມດູນໄລຍະສັ້ນ (Error Correction Model) ຂອງ ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ.

2.2 ແບບຈຳລອງ

ແບບຈຳລອງທີ່ໃຊ້ ໃນການສຶກສາຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໃນຄັ້ງນີ້ ຜູ້ສຶກສາໄດ້ກຳນົດໃຊ້ແບບຈຳລອງ ຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວ (Co-integration) ດ້ວຍວິທີຂອງ Johansen and Juselius (Johansen & Juselius, 1990), ແບບຈຳລອງທາງເສດຖະມິຕິ (Econometric Model) (Gujarati & Porter, 2009) ແລະ ວິເຄາະຄວາມສຳພັນໃນຈຸດສົມດູນໄລຍະສັ້ນ ດ້ວຍແບບຈຳລອງ ECM (Error Correction Model) (Inthakesone, 2008) ດັ່ງນີ້:

1) ແບບຈຳລອງວິເຄາະຄວາມສຳພັນໃນໄລຍະຍາວ (Co-integration) ລະຫວ່າງ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ

ແບບຈຳລອງທາງຄະນິດສາດ

$$CPI = f[Exc, M2]$$
 ແບບຈຳລອງທາງເສດຖະມິຕິ (Econometric

Model)

$$CPI_t = \beta_0 + \beta_1 Exc_t + \beta_2 M2_t + \varepsilon_t \dots \dots \dots (1)$$

ເພື່ອປັບໃຫ້ຄຸນຄ່າຂອງຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ໃຫ້ມີລັກສະນະນະໄກ້ຄຽງກັບຄວາມເປັນເສັ້ນຊື່ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ເພີ່ມໂລກາລິດ (Ln) ເຂົ້າຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະຂອງສົມຜົນທີ່ (1) ເຮົາຈະໄດ້

$$CPI_t = \beta_0 + \beta_1 LnExc_t + \beta_2 LnM2_t + \varepsilon_t \dots \dots \dots (2)$$

2) ແບບຈຳລອງວິເຄາະຄວາມສຳພັນ ໃນໄລຍະສັ້ນ (Error Correction Model) ລະຫວ່າງ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ

ແບບຈຳລອງທາງຄະນິດສາດ

$$CPI = f[Exc, M2]$$

 ແບບຈຳລອງທາງເສດຖະມິຕິ (Econometric Model)

ຕາຕະລາງ 2.1: ຕົວປ່ຽນ ທີ່ໃຊ້ໃນແບບຈຳລອງ

ລຳດັບ	ຕົວປ່ຽນ	ຄວາມໝາຍຂອງຕົວປ່ຽນ	ການພົວພັນ	ຫົວໜ່ວຍ	ແຫຼ່ງທີ່ມາ
1	CPI	ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (Consumer Price Index)	+	%	ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ
2	Exc	ອັດຕາແລກປ່ຽນ (Exchange Rate)	+	ກີບ/ໂດລາ ສະຫະລັດ	ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ
3	M2	ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ (Money Supply)	+	ຕື້ກີບ	ທະນາຄານແຫ່ງ ສປປ ລາວ
β_0 : ແມ່ນຕົວຄົງທີ່ ແລະ $\beta_1 - \beta_2$ ແມ່ນຄ່າສາປະສິດຂອງແຕ່ລະຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ε_t : ແມ່ນຄ່າຄວາມຄາດເຄື່ອນຂອງແບບຈຳລອງ					

3. ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1 ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະຍາວ

ຈາກຜົນການປະມານຄ່າ ເຫັນໄດ້ວ່າ ຄ່າສຳປະສິດຄວາມສຳພັນ ໃນຮູບແບບ Correlation Matrix ຂອງບັນດາຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ດ້ວຍກັນກໍ່ຄືອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນມີຄ່າສຳປະສິດສະຫະສຳພັນມີຄ່າເທົ່າກັບ 0.3645 ຫຼື 36.45% ເຊິ່ງເຫັນໄດ້ວ່າຄ່າສຳປະສິດສະຫະສຳພັນແມ່ນບໍ່ເກີນ 0.8 ຫຼື 80%, ສະແດງວ່າບໍ່ເກີດບັນຫາພະຫຸສຳພັນໃນລະດັບຮຸນແຮງຂອງແບບຈຳລອງ, ພຽງແຕ່ເກີດມີບັນຫາພະຫຸສຳພັນ ຢູ່ໃນລະດັບທີ່ຍອມຮັບໄດ້, ດ້ວຍລະດັບຄວາມເຊື່ອໝັ້ນ 99%, ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າບັນດາປັດໄຈທີ່ຄະນະຜູ້ວິໄຈນາມາບັນຈຸໃສ່ໃນແບບຈຳລອງການວິເຄາະຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ນັ້ນມີຄວາມໜ້າເຊື່ອຖືໄດ້. ສະນັ້ນ, ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນ (Exc) ແລະ ປະລິມານເງິນ (M2) ທີ່ໄດ້ກຳນົດຂຶ້ນມາເພື່ອໃຊ້ໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແມ່ນມີຄວາມອິດສະຫຼະຕໍ່ກັນສູງ ແລະ ສາມາດນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການວິເຄາະຂັ້ນຕໍ່ໄປໄດ້ (ດັ່ງໃນຕາຕະລາງ 3.1).

ຈາກຜົນການທົດສອບ Unit root ດ້ວຍວິທີຂອງ Augmented Dickey-Fuller test statistic ໃນແບບຈຳລອງທີ່ມີຄ່າ

$$\Delta CPI_t = \beta_0 + \beta_1 \Delta Exc_t + \beta_2 \Delta M2_t + ECM_{t-1} \dots \dots \dots (3)$$

ເພື່ອປັບໃຫ້ຄຸນຄ່າຂອງຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ມີລັກສະນະນະໄກ້ຄຽງກັບຄວາມເປັນເສັ້ນຊື່ ດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ເພີ່ມໂລກາລິດ (Ln) ເຂົ້າຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະໃນສົມຜົນທີ່ (3) ເຮົາຈະໄດ້

$$\Delta CPI_t = \beta_0 + \beta_1 \Delta LnExc_t + \beta_2 \Delta LnM2_t + ECM_{t-1} \dots \dots \dots (4)$$

ໃນແບບຈຳລອງສະແດງເຖິງການພົວພັນລະຫວ່າງອັດຕາແລກປ່ຽນ, ປະລິມານເງິນ ແລະ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ສະແດງໃນຕາຕະລາງລຸ່ມນີ້:

ຄົງທີ່ (Intercept) ພົບວ່າ: ຕົວປ່ຽນຕາມ (CPI) ແມ່ນມີຄວາມນັ່ງ (Stationary) ຫຼື ບໍ່ເກີດບັນຫາ Unit root ທີ່ລະດັບ First difference ຫຼື I(1) ແລະ ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ (Exc) ແລະ (M2) ແມ່ນມີຄວາມນັ່ງ (Stationary) ຫຼື ບໍ່ເກີດບັນຫາ Unit root ທີ່ລະດັບ First difference ຫຼື I(1) ແລະ ເໝາະສົມແກ່ການນຳເອົາຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວໄປທົດສອບຄວາມສຳພັນ (Co-integration) ຂອງຕົວປ່ຽນໃນໄລຍະຍາວ ດັ່ງໃນຕາຕະລາງທີ 3.2.

ເຊິ່ງຜ່ານການກວດສອບຄຸນສົມບັດຂອງແບບຈຳລອງຄວາມສຳພັນລະຫວ່າງ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນ ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ: ອັດຕາແລກປ່ຽນ (Exc) ແລະ ປະລິມານເງິນ (M2) ມີຄວາມຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ ເຊິ່ງສາມາດນຳມາສ້າງແບບຈຳລອງຄວາມສຳພັນທາງດ້ານເສດຖະມິຕິໄດ້ດັ່ງນີ້:

$$CPI_t = -767.850 + 134.463 LnExc_t + 30.181 LnM2_t + (-18.575) \dots \dots \dots (11.829) \dots \dots \dots (4.042) \dots \dots \dots$$

ຕົວເລກໃນວົງເລັບເປັນຄ່າສະຖິຕິ t-statistic *** ແທນໃຫ້ລະດັບຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ 0.01 ຈາກແບບຈຳລອງຂ້າງເທິງ ສາມາດອະທິບາຍຜົນຂອງການທົດສອບຄວາມແຕກຕ່າງຄ່າສະເລ່ຍຂອງຕົວປ່ຽນ ດ້ວຍສະຖິຕິທົດສອບ (t-test) ສາມາດອະທິບາຍຜົນໄດ້ດັ່ງນີ້:

1. ການເໜັງຕີງອັດຕາແລກປ່ຽນ (*Exc*) ມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (*CPI*) ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິທີ່ 0.01. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກການເໜັງຕີງອັດຕາແລກປ່ຽນຂອງເງິນ ກີບ/ໂດລາສະຫະລັດ ເພີ່ມຂຶ້ນ (ເງິນກີບອ່ອນຄ່າ) 1 ກີບ/ໂດລາສະຫະລັດ ໂດຍກໍານົດໃຫ້ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ (*M2*) ຄົງທີ່ ຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ 143.46% ໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ. ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບສົມມຸດຖານທີ່ກໍານົດໄວ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ການທີ່ ອັດຕາແລກປ່ຽນມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ.

2. ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ (*M2*) ມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (*CPI*) ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິທີ່ 0.01. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງມີການປ່ຽນແປງ ເພີ່ມຂຶ້ນ 1% ໂດຍກໍານົດໃຫ້ອັດຕາແລກປ່ຽນ (*Exc*) ຄົງທີ່ ຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ດັດຊະນີຕະຫຼາດຫຼັກຊັບລາວ ເພີ່ມຂຶ້ນ 30.18% ໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ. ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບສົມມຸດຖານທີ່ກໍານົດໄວ້ ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ການທີ່ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຜ່ານການທົດສອບຄ່າສະຖິຕິທິດສອບ ANOVA ຫຼື ການທົດສອບຄວາມແປປວນຂອງຕົວປ່ຽນ ($F = 233.654$) ແລະ ມີລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ ($Sig = 0.01$) ສະແດງວ່າ: ແບບຈໍາລອງປັດໄຈທາງເສດຖະກິດທີ່ສົ່ງຜົນຕໍ່ດັດຊະນີຕະຫຼາດຫຼັກຊັບລາວ ແມ່ນສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້ ແລະ ຂຶ້ນຢູ່ກັບປັດໄຈທີ່ກໍານົດມາຢ່າງໜ້ອຍ 1 ປັດໄຈ. ເຊິ່ງຜ່ານການກວດສອບຄຸນສົມບັດຂອງແບບຈໍາລອງພົບວ່າ ຄ່າສໍາປະສິດການຕັດສິນໃຈ $R\text{-Square} = 0.9340$ ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະຄື ການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການປ່ຽນແປງດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ສາມາດອະທິບາຍຕົວປ່ຽນຕາມດັດຊະນີຕະຫຼາດຫຼັກຊັບລາວທີ່ກໍານົດຂຶ້ນມາໃນໄລຍະຍາວໄດ້ເຖິງ 93.40%, ສ່ວນທີ່ເຫຼືອແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບປັດໄຈອື່ນໆທີ່ບໍ່ໄດ້ນໍາເຂົ້າມາສຶກສາ.

3.2 ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະສັ້ນ

ຈາກຜົນການທົດສອບ Unit root ດ້ວຍວິທີຂອງ Augmented Dickey-Fuller test statistic ໃນແບບຈໍາລອງທີ່ມີຄ່າຄົງທີ່ (Intercept) ພົບວ່າ: ຕົວປ່ຽນຕາມ (*CPI*) ແມ່ນມີຄວາມນື່ງ (Stationary) ຫຼື ບໍ່ເກີດບັນຫາ Unit root ທີ່ລະດັບ First difference ຫຼື $I(1)$ ແລະ ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ (*Exc*) ແລະ (*M2*) ແມ່ນມີຄວາມນື່ງ (Stationary) ຫຼື ບໍ່ເກີດບັນຫາ Unit root ທີ່ລະດັບ First difference ຫຼື $I(1)$ ແລະ ຄະນະຜູ້ວິໄຈໄດ້ນໍາເອົາຂໍ້ມູນດັ່ງກ່າວໄປທົດສອບຜົນກະທົບຂອງຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ຕໍ່ກັບຕົວປ່ຽນຕາມໃນ

ໄລຍະສັ້ນ (ການປັບຕົວຈາກຈຸດສົມດູນໄລຍະສັ້ນສູ່ໄລຍະຍາວ) $ECM(-1)$ ດັ່ງໃນຕາຕະລາງທີ 3.2.

ເຊິ່ງຜ່ານການກວດສອບຄຸນສົມບັດຂອງແບບຈໍາລອງຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໃນຕາຕະລາງ 3.4 ສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ວ່າ: ການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ (*Exc*) ແລະ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ (*M2*) ມີຄວາມຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ ເຊິ່ງສາມາດນໍາມາສ້າງແບບຈໍາລອງຄວາມສໍາພັນທາງດ້ານເສດຖະກິດໄດ້ດັ່ງນີ້:

$$\Delta CPI = -3.196 + 45.580\Delta LnExc_t + 95.441\Delta LnM2_t - 0.370ECM_{t-1} \quad (1.745)^*$$

(2.364)** (-3.070)*** (-1.978)**

ຕົວເລກໃນວົງເລັບເປັນຄ່າສະຖິຕິ t-statistic

- * ແທນໃຫ້ລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.10
- ** ແທນໃຫ້ລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05
- *** ແທນໃຫ້ລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.01

ຈາກແບບຈໍາລອງຂ້າງເທິງ ສາມາດອະທິບາຍຜົນຂອງການທົດສອບຄວາມແຕກຕ່າງຄ່າສະເລ່ຍຂອງຕົວປ່ຽນ ດ້ວຍສະຖິຕິທິດສອບ (t-test) ສາມາດອະທິບາຍຜົນໄດ້ດັ່ງນີ້:

1. ການເໜັງຕີງອັດຕາແລກປ່ຽນ (*Exc*) ມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (*CPI*) ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິທີ່ 0.1. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກີບ/ໂດລາ ມີການເໜັງຕີງເພີ່ມຂຶ້ນ (ເງິນກີບອ່ອນຄ່າ) 1 ກີບ/ໂດລາ ໂດຍກໍານົດໃຫ້ປະລິມານເງິນຄົງທີ່ ຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ 45.58% ໃນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ. ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບສົມມຸດຖານທີ່ກໍານົດໄວ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ການທີ່ ອັດຕາແລກປ່ຽນມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ.

2. ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ (*M2*) ມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (*CPI*) ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິທີ່ 0.05. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງປ່ຽນແປງ ເພີ່ມຂຶ້ນ 1% ໂດຍກໍານົດໃຫ້ອັດຕາແລກປ່ຽນຄົງທີ່ ຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ເພີ່ມຂຶ້ນ 95.44% ໃນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ. ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບສົມມຸດຖານທີ່ກໍານົດໄວ້ ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ການທີ່ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ.

ຈາກຕາຕະລາງ 3.4 ຍັງພົບວ່າຄ່າ Coefficient ຂອງ $ECM(-1)$ ເທົ່າກັບ -0.3709 ໝາຍຄວາມວ່າ ເມື່ອເກີດພາວະທີ່ນອກເໜືອຈາກພາວະປົກກະຕິ ຫຼື ພາວະ Shock (ເປັນສະພາວະ ຫຼື ເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນແລ້ວສົ່ງຜົນກະທົບອັນຮ້າຍແຮງຕໍ່ລະບົບເສດຖະກິດ ໂດຍທີ່ບໍ່ແມ່ນສະພາວະ ຫຼື ເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນເປັນປົກກະຕິ) ທີ່ສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້

ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ຫຼຸດອອກຈາກດຸນຍະພາບ, ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ ມີການປັບຕົວໃນໄລຍະສັ້ນ ເພື່ອເຂົ້າສູ່ຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວຂອງດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (CPI) ດ້ວຍຄວາມໄວຂອງການປັບຕົວເທົ່າກັບ 0.3709 ຫຼື 37.09%.

ນອກຈາກນີ້, ຄ່າສະຖິຕິທິດສອບບັນຫາຄວາມຄາດເຄື່ອນແຕ່ລະຄ່າບໍ່ມີຄວາມເປັນອິດສະຫຼະຕໍ່ກັນ ດ້ວຍວິທີ Durbin-Watson Statistic ພົບວ່າຄ່າ Durbin-Watson = 1.781 ເຊິ່ງຄ່າດັ່ງກ່າວແມ່ນຢູ່ລະຫວ່າງເກນ 1.5-2.5 (ເຂົ້າໃກ້ 2) ສະແດງວ່າຄວາມຄາດເຄື່ອນແຕ່ລະຄ່າມີຄວາມເປັນອິດສະຫຼະຕໍ່ກັນ ຫຼື ບໍ່ມີຄວາມສໍາພັນກັນເອງຂອງຕົວຄາດເຄື່ອນ ອາດຈະເຮັດໃຫ້ບໍ່ເກີດບັນຫາ Autocorrelation ແລະ ຜ່ານການທົດສອບຄ່າສະຖິຕິທິດສອບ ANOVA ຫຼື ການທົດສອບຄວາມແປປວນຂອງຕົວປ່ຽນ (F = 14.422) ແລະ ມີລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິທີ່ 0.01 ສະແດງວ່າ: ແບບຈໍາລອງຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງສປປ ລາວ ໃນໄລຍະຍາວແມ່ນ ສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້ ແລະ ຂຶ້ນຢູ່ກັບປັດໄຈທີ່ກໍານົດມາຢ່າງນ້ອຍ 1 ປັດໄຈ. ຜ່ານການກວດສອບຄຸນສົມບັດຂອງແບບຈໍາລອງພົບວ່າ ຄ່າສໍາປະສິດການຕັດສິນໃຈ R-Square = 0.5825 ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ຕົວປ່ຽນອິດສະຫຼະ ການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ ສາມາດອະທິບາຍຕົວປ່ຽນຕາມ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກທີ່ກໍານົດຂຶ້ນມາໃນໄລຍະສັ້ນໄດ້ເຖິງ 58.25%, ສະນັ້ນ ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກທັງໃນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວ.

4. ວິພາກຜົນ

4.1 ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະຍາວ

1. ການເໜັງຕີງອັດຕາແລກປ່ຽນ (Exc) ມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (CPI) ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ກົບ/ໂດລາ ມີການເໜັງຕີງເພີ່ມຂຶ້ນ (ເງິນກົບອ່ອນຄ່າ) ໂດຍກໍານົດໃຫ້ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ຄົງທີ່ ຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບສົມມຸດຖານທີ່ກໍານົດໄວ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ການທີ່ ອັດຕາແລກປ່ຽນມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ. ແລະ ຍັງສອດຄ່ອງກັບຜົນການສຶກສາຂອງ ຂອງ Thongsomjit (2014) ທີ່ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນປະເທດໄທ ມີຜົນການຄົ້ນຄວ້າພົບວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນເງິນຕາຕ່າງປະເທດມີຄວາມສໍາພັນໃນທາງຄວາມສົມດຸນໃນໄລຍະຍາວ ແລະ ຍັງສອດຄ່ອງກັບການຄົ້ນຄວ້າຂອງ Khamdaeng (2021) ທີ່ສຶກສາຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງອັດຕາເງິນເຟີ້ ແລະ ອັດຕາ

ແລກປ່ຽນຂອງປະເທດໄທ ໂດຍຜົນການວິໄຈພົບວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນລະຫວ່າງເງິນບາດ ແລະ ໂດລາສະຫະລັດມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງກົງກັນຂ້າມ ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກໃນຕະຫຼາດຫຼັກຊັບແຫ່ງປະເທດໄທ.

2. ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ (M2) ມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (CPI) ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກປະລິມານເງິນມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍກໍານົດໃຫ້ອັດຕາແລກປ່ຽນຄົງທີ່ ຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບສົມມຸດຖານທີ່ກໍານົດໄວ້ ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ການທີ່ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງຈະຈອນໃນລະບົບເສດຖະກິດມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຍັງສອດຄ່ອງກັບຜົນການຄົ້ນຄວ້າຂອງ Boonkijthanasri (2012) ທີ່ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ວິເຄາະຄວາມສໍາພັນລະຫວ່າງປະລິມານເງິນ ແລະ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກໃນປະເທດໄທ. ໄດ້ອະທິບາຍວ່າ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ເປັນປັດໄຈສໍາຄັນທີ່ມີຜົນຕໍ່ການປ່ຽນແປງຂອງດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກໂດຍລວມ. ນອກຈາກນີ້ ຜົນການຄົ້ນຄວ້າຂອງຄະນະຜູ້ວິໄຈຍັງສອດຄ່ອງກັບຜົນການຄົ້ນຄວ້າຂອງ Siphanthong et al. (2024) ທີ່ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບຜົນກະທົບຂອງປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບການຂະຫຍາຍຕົວທາງເສດຖະກິດຂອງ ສປປ ລາວ ໂດຍຜົນການຄົ້ນຄວ້າພົບວ່າ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງ ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ບັນດາປັດໄຈທີ່ເປັນຕົວຊີ້ວັດການຂະຫຍາຍຕົວທາງເສດຖະກິດ ອັນໄດ້ແກ່ ອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວເສດຖະກິດ, ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ.

4.2 ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໃນໄລຍະສັ້ນ

1. ການເໜັງຕີງອັດຕາແລກປ່ຽນ (Exc) ມີຄວາມສໍາພັນໃນທິດທາງດຽວກັນກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (CPI) ຢ່າງມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກອັດຕາແລກປ່ຽນ ກົບ/ໂດລາສະຫະລັດ ມີການເໜັງຕີງເພີ່ມຂຶ້ນ (ເງິນກົບອ່ອນຄ່າ) ໂດຍກໍານົດໃຫ້ປະລິມານເງິນຄົງທີ່ ຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ເຊິ່ງສອດຄ່ອງກັບສົມມຸດຖານທີ່ກໍານົດໄວ້ ໝາຍຄວາມວ່າ ການທີ່ອັດຕາແລກປ່ຽນມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຍັງສອດຄ່ອງກັບຜົນການຄົ້ນຄວ້າຂອງ Enoma & Imimole (2011) ທີ່ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ການອ່ອນຄ່າຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນປະເທດໄນຈີເລຍ (1986-2008) ຜົນການຄົ້ນຄວ້າພົບວ່າ ໃນໄລຍະສັ້ນນັ້ນ ອັດຕາແລກປ່ຽນອ່ອນຄ່າຈະສົ່ງຜົນກະທົບທາງກົງຕໍ່ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກໃນປະເທດ Nigeria ເນື່ອງຈາກອັດຕາແລກປ່ຽນໄດ້ຊ່ວຍປັບໂຄງສ້າງກົນໄກລາຄາ ທັງລາຄາສິນຄ້ານໍາເຂົ້າ ແລະ ສິ່ງອອກ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຄ່າເງິນ Naira ທີ່ອ່ອນຄ່າລົງມີແນວໂນ້ມທີ່

ຈະເຮັດໃຫ້ລາຄາສິນຄ້າໃນປະເທດ Nigeria ລຸດລົງ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນອັດຕາເງິນເຟີ້ຂອງລາຄາສິນຄ້ານຳເຂົ້າ ແລະ ຍັງສອດຄ່ອງກັບຜົນ ການຄົ້ນຄວ້າຂອງ Khumsawat (2019) ທີ່ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ປັດໄຈ ທາງເສດຖະກິດມະຫາພາກສິ່ງຜົນຕໍ່ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ຜົນການ ຄົ້ນຄວ້າພົບວ່າ ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດ ແລະ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ເປັນປັດໄຈ ທາງເສດຖະກິດທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການປ່ຽນແປງລະດັບລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ບໍລິການໄປໃນທິດທາງດຽວກັນຢ່າງມີຄວາມສຳຄັນທາງສະຖິຕິ.

2. ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ (M2) ມີຄວາມສຳພັນໃນທິດ ທາງດຽວກັນກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ (CPI) ຢ່າງມີຄວາມສຳຄັນ ທາງສະຖິຕິ. ໝາຍຄວາມວ່າ ຖ້າຫາກປະລິມານເງິນມີການປ່ຽນແປງ ເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍກຳນົດໃຫ້ອັດຕາແລກປ່ຽນຄົງທີ່ ຈະສົ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ເຊິ່ງ ສອດຄ່ອງກັບສົມມຸດຖານທີ່ກຳນົດໄວ້ ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ການທີ່ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກວ້າງມີການປ່ຽນແປງເພີ່ມຂຶ້ນເລັກນ້ອຍ ກໍ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃຫ້ກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ຍັງ ສອດຄ່ອງກັບຜົນການຄົ້ນຄວ້າຂອງ Mahfoudi (2024) ທີ່ສຶກສາ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຂອງການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາ ແລກປ່ຽນ ຕໍ່ອັດຕາເງິນເຟີ້ ໃນອໍເຈລີຍ ໃນຊ່ວງປີ 1990-2022 ໂດຍ ນຳໃຊ້ແບບຈຳລອງ ARDL ຜົນການຄົ້ນຄວ້າພົບວ່າ ຜົນກະທົບຂອງ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາແລກປ່ຽນສົ່ງຜົນຕໍ່ກັບອັດຕາ ເງິນເຟີ້ໄປໃນທິດທາງດຽວກັນ ສ່ວນອັດຕາເງິນເຟີ້ແມ່ນບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນ ກະທົບສະທ້ອນກັບຕໍ່ປະລິມານເງິນ ແຕ່ບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຜົນການສຶກສາ ຂອງ Nguyen et al. (2022) ທີ່ສຶກສາກ່ຽວກັບ ຄວາມສາພັນ ລະຫວ່າງປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນ ສສ ຫວຽດນາມ ແຕ່ປີ 2005-2021 ໄດ້ລະບຸວ່າ ຄວາມສາພັນລະຫວ່າງການເຕີບໂຕຂອງ ປະລິມານເງິນ ແລະ ອັດຕາເງິນເຟີ້ໃນປີທີ່ຜ່ານມາສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ອັດຕາ ເງິນເຟີ້ທີ່ແທ້ຈິງໃນປະເທດຫວຽດນາມໄປໃນທິດທາງດຽວກັນທັງໃນ ໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວ.

5. ສະຫຼຸບ

ຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າ ພົບວ່າ ອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນ ທັງສອງຕົວປ່ຽນລ້ວນແຕ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາ ຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ເຫັນໄດ້ຈາກ, ໃນໄລຍະຍາວ ການເໜັງຕີງ ຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ ສາມາດ ອະທິບາຍດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ທີ່ກຳນົດຂຶ້ນມາໃນໄລຍະຍາວໄດ້ ເຖິງ 93.40%, ສ່ວນທີ່ເຫຼືອແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບປັດໄຈອື່ນໆທີ່ບໍ່ໄດ້ນຳເຂົ້າ ມາສຶກສາ. ສ່ວນໃນໄລຍະສັ້ນ ການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ ສາມາດອະທິບາຍ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ ບໍລິໂພກທີ່ກຳນົດຂຶ້ນມາໃນໄລຍະສັ້ນໄດ້ພຽງແຕ່ 58.25%ເທົ່ານັ້ນ. ນອກຈາກນີ້ ຍັງພົບວ່າ 1) ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວໃນ ໄລຍະຍາວ ພົບວ່າ ໃນໄລຍະຍາວ ການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ

ແລະ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ ສາມາດອະທິບາຍດັດຊະນີລາຄາຜູ້ ບໍລິໂພກ ທີ່ກຳນົດຂຶ້ນມາໃນໄລຍະຍາວໄດ້ເຖິງ 93.40%. ໃນນີ້, ອັດຕາແລກປ່ຽນ (Exc) ກີບ/ໂດລາສະຫະລັດ ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ດັດຊະນີ ລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໃນທິດທາງບວກຫຼາຍກວ່າໝູ່ເຖິງ 143.46%. 2) ຜົນກະທົບຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນຕໍ່ ກັບ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວໃນໄລຍະສັ້ນ ພົບວ່າ ໃນ ໄລຍະສັ້ນ ການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການປ່ຽນແປງ ປະລິມານເງິນ ສາມາດອະທິບາຍ ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ ທີ່ກຳນົດ ຂຶ້ນມາໃນໄລຍະສັ້ນໄດ້ພຽງແຕ່ 58.25% ເທົ່ານັ້ນ. ໃນນີ້ ຍັງພົບວ່າ ແມ່ນ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນ (M2) ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ດັດຊະນີ ລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກຂອງ ສປປ ລາວ ໃນທິດທາງບວກຫຼາຍກວ່າໝູ່ ເຖິງ 95.44%. ສະນັ້ນ ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າການເໜັງຕີງຂອງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ການປ່ຽນແປງປະລິມານເງິນສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ດັດຊະນີລາຄາຜູ້ ບໍລິໂພກທັງໃນໄລຍະສັ້ນ ແລະ ໄລຍະຍາວ.

6. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ພວກຂ້າພະເຈົ້າໃນນາມທີມຄົ້ນຄວ້າວິທະຍາສາດ ຂໍປະຕິຍານ ຕີນວ່າ ຂໍ້ມູນທັງໝົດທີ່ມີໃນບົດຄວາມວິຊາການດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນບໍ່ມີຂໍ້ ຂັດແຍ່ງທາງຜົນປະໂຫຍດກັບພາກສ່ວນໃດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ເອື້ອປະໂຫຍດ ໃຫ້ກັບພາກສ່ວນ ໃດພາກສ່ວນໜຶ່ງ, ກໍລະນີມີການລະເມີດ ໃນຮູບ ການໃດໜຶ່ງ ຂ້າພະເຈົ້າມີຄວາມຍິນດີ ທີ່ຈະຮັບຜິດຊອບແຕ່ພຽງຜູ້ ດຽວ.

7. ເອກະສານອ້າງອີງ

Boonkijthanasri, N. (2012). *the relationship between Money Supply and Consumer Price Index of Thailand*. [Unpublished Master thesis]. Economics School of Economics Sukhothai Thammathirat University.

Enoma, A. & B Imimole, B. (2011). Exchange Rate Depreciation and Inflation in Nigeria (1986-2008). *Business and Economics Journal*. 28(2), 10 – 12.

Gujarati, N., & Porter, C. (2009). *Basic econometrics*. New York: McGraw-Hill.

Inthakesone, B. (2008). *Econometrics*, Faculty of Economics and Business Management. National University of Laos, 32 & 52-53.

Johansen, S. & Juselius, K. (1990). *Maximum Likelihood Estimation and Inference on Cointegration—With Applications to the Demand for Money*. Oxford Bulletin of Economics and Statistics, 52 & 169-210.

Khamdaeng, S. (2021). *Study of the relationship between inflation and exchange rates of Thailand from 1991 - 2020*. [Unpublished Master thesis]. Ramkhamhaeng University.

Khumsawat, P. (2019). Domestic Macro Factors Affecting the Consumer Price Index. [Unpublished Master thesis]. Sripatum University.

Mahfoudi, I. E. (2024). The impact of changes in money supply and exchange rate on inflation rate in Algeria during the period 1990-2022 using the ARDL bound testing method. *International Journal of Economic Perspectives*. 18(12), 3024–3040.

Nguyen, V. A.T., Hoang, T.T., & Le, D. A. (2022). A study on the relationship between money supply and inflation in Vietnam from 2005 to 2021. *Journal of Accounting*. 8(1), 395-402.

Niyomchit, P. (2018). *Factors affecting the consumer price index in Thailand*. [Unpublished Master thesis]. University of the Thai Chamber of Commerce

Siphanthong, B., Chittaphone, N., Sengdara, C., Keoduangkham, P., & Phimphisane, T. (2022). The Impact of Exchange Rates on Macroeconomic Factors in Lao PDR from 2012-2021: <https://doi.org/10.69692/SUJMRD0802216>. *Souphanouvong University Journal Multidisciplinary Research and Development*, 8(2), 216–227. Retrieved from <https://www.su-journal.com/index.php/su/article/view/220>

Siphanthong, B., Keoduangkham, P., Chittapone, N., Sioudomphan, S., Phanthouamath, P. & Phimphisane, T. (2024). The Effects of money supply on Economic Growth of Laos. *Souphanouvong University Journal Multidisciplinary Research and Development*, 10(1), 266–276. <https://doi.org/10.69692/SUJMRD1001266>

Subhani, M. I., & Osman, A. (2011). Stock Market Reactions due to Announcements of Consumer Price Index and the Investigation of Endogeneity. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*. 3(1). 878-884.

Thongsomjit, T. (2014). *The Relationship between Exchange Rate and Inflation in Thailand*. [Unpublished Master thesis]. Economics School of Economics Sukhothai Thammathirat University.

Wong, H. T. (2022). The impact of real exchange rates on real stock prices. *Journal of Economics, Finance and Administrative Science*. 27(54). 262–276.

ຕາຕະລາງທີ 3.1: ການກວດສອບບັນຫາພະຫຸສໍາພັນ ແບບ Correlation Matrix

	CPI	Exc	M2
CPI	1		
Exc	-0.94405**	1	
M2	0.80890**	0.36458***	1

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ຈາກຜົນຂອງການຄຳນວນຜ່ານ E-view version 10

ໝາຍເຫດ:

** ແທນໃຫ້ລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05

*** ແທນໃຫ້ລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.01

ຕາຕະລາງທີ 3.2: ການທົດສອບ Unit root test

ກວດສອບດ້ວຍວິທີຂອງ Augmented Dickey-Fuller test statistic ໃນແບບຈຳລອງທີ່ມີຄ່າຄົງທີ່ (Intercept)

Variables	Intercept			
	Level		1 st Difference	
	t-stat	P-value	t-stat	P-value
CPI	-1.114452	0.5103 ^{ns}	-3.796111	0.0439**
Exc	4.918696	1.0000 ^{ns}	1.029470	0.0990*
M2	0.636769	0.9900 ^{ns}	-2.867000	0.0128**

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ຈາກການວິເຄາະຜົນດ້ວຍໂປຼແກມຂໍ້ມູນທາງສະຖິຕິ E-view version 10

ໝາຍເຫດ:

ns ແທນໃຫ້ ບໍ່ມີຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ

* ແທນໃຫ້ລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.10

** ແທນໃຫ້ລະດັບຄວາມສໍາຄັນທາງສະຖິຕິ 0.05

ຕາຕະລາງທີ 3.3: ແບບຈາລອງຄວາມສາພັນໃນໄລຍະຍາວ (Co-integration) ລະຫວ່າງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມ

ໝາຍກວ້າງກັບຕັດຊະນິລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ

Dependent Variable: CPI
 Method: Least Squares
 Date: 12/30/24 Time: 11:06
 Sample: 1 36

Included observations: 36

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
EX	134.4632	11.36720	11.82905	0.0000
M2	30.18102	7.465995	4.042464	0.0003
C	-767.8508	41.33749	-18.57517	0.0000
R-squared	0.934041	Mean dependent var		122.6266
Adjusted R-squared	0.930043	S.D. dependent var		28.29092
S.E. of regression	7.482757	Akaike info criterion		6.942735
Sum squared resid	1847.724	Schwarz criterion		7.074695
Log likelihood	-121.9692	Hannan-Quinn criter.		6.988792
F-statistic	233.6548	Durbin-Watson stat		0.586964
Prob(F-statistic)	0.000000			

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ຈາກການວິເຄາະຜົນດ້ວຍໂປຼແກມຂໍ້ມູນທາງສະຖິຕິ E-view version 10

ຕາຕະລາງທີ 3.4: ແບບຈາລອງຜົນກະທົບໄລຍະສັ້ນ (Error Correction Model) ລະຫວ່າງອັດຕາແລກປ່ຽນ ແລະ ປະລິມານເງິນໃນຄວາມໝາຍກ້ວາງກັບດັດຊະນີລາຄາຜູ້ບໍລິໂພກ

Dependent Variable: D(CPI)
 Method: Least Squares
 Date: 12/30/24 Time: 11:10
 Sample (adjusted): 2 36
 Included observations: 35 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
D(EX)	45.58095	26.11521	1.745379	0.0908
D(M2)	95.44188	40.36437	2.364508	0.0245
ECM(-1)	-0.370964	0.120824	-3.070279	0.0044
C	-3.196412	1.615624	-1.978438	0.0568
R-squared	0.582584	Mean dependent var		2.448571
Adjusted R-squared	0.542189	S.D. dependent var		6.915775
S.E. of regression	4.679332	Akaike info criterion		6.031398
Sum squared resid	678.7805	Schwarz criterion		6.209152
Log likelihood	-101.5495	Hannan-Quinn criter.		6.092759
F-statistic	14.42217	Durbin-Watson stat		1.781885
Prob(F-statistic)	0.000005			

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ຈາກການວິເຄາະຜົນດ້ວຍໂປຼແກມຂໍ້ມູນທາງສະຖິຕິ E-view version 10